Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-02-08

Ärende
TN 2021-0920

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Jens Plambeck
08-123 316 51
jens.plambeck@regionstockholm.se

Trafiknämnden
2022-02-15, punkt 28

Yttrande över motion 2021:44 av Alexander Petersson och Robert Johansson (S) om krav på kollektivavtal vid upphandling

Ärendebeskrivning

Alexander Petersson och Robert Johansson (S) har skickat en motion 2021:44 om att ställa krav på kollektivavtal i samband med upphandling av verksamhet respektive för verksamhet i egen regi.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt motion 2021:44 av Alexander Petersson och Robert Johansson (S) Ställ krav på kollektivavtal vid upphandling, daterad 2021-06-08.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta följande.

1 Föreliggande förslag till yttrande godkänns och översänds till regionstyrelsens förvaltning.

Förslag och motivering

I maj 2017 tog riksdagen beslut om att godkänna proposition 2016/17:163 *Arbetsrättsliga villkor vid upphandling*. De nya bestämmelserna som trädde i kraft den 1 juni 2017 innebär att upphandlande myndigheter och enheter är skyldiga att ställa krav på arbetsrättsliga villkor om lön, semester och arbetstid i nivå med kollektivavtal - om det är behövligt och villkoren går att fastställa.

Detta innebär att det vid varje enskilt fall behöver prövas dels huruvida det är behövligt och dels om villkoren går att fastställa. Bestämmelserna innebär dock inte att det blir tillåtet att ställa krav på att leverantören ska vara bunden av ett visst kollektivavtal.

Som upphandlingsmyndigheten konstaterar är det är inte tillåtet att kräva att leverantören ska vara bunden av ett kollektivavtal under avtalsperioden. Ett sådant krav skulle anses bryta mot flera av de grundläggande upphandlingsprinciperna.

Av principen om likabehandling följer att alla leverantörer ska ges samma förutsättningar att lämna anbud. Alla leverantörer kan inte ges samma förutsättningar om krav ställs på att leverantören ska vara bunden till ett kollektivavtal. Likaså kan det strida mot proportionalitetsprincipen, då kraven och villkoren i upphandlingen ska stå i rimlig proportion till det som upphandlas. Ett kollektivavtal innehåller mycket mer än vad som kan anses vara rimligt att ställa krav på för att kontraktet ska kunna utföras.

Trafikförvaltning är skyldig att göra en behövlighetsbedömning i samband med upphandling för att därigenom avdöma huruvida arbetsrättsliga villkor behöver säkerställas genom vissa i upphandlingsdokumentationen stipulerade krav. Även i trafikförvaltningens Riktlinje Social hållbarhet (SL-S-476710) finns inskrivet att trafikförvaltningens upphandlingar ska omhänderta vissa krav kopplat till social hållbarhet. Trafikförvaltningen följer även Förvaltning för utbyggd tunnelbana och Trafikverkets gemensamma vägledande behövlighetsbedömning som omfattar entreprenadtyperna Anläggning, Bygg och installation samt BEST (bana, el, signal, tele) för att säkerställa ett effektivt och gemensamt arbetssätt.

Bedöms det finnas en risk för oskäliga villkor ska arbetsrättsliga villkor ställas. Krav på lön, semester och arbetstid har exempelvis ställts i samband med upphandling av färdtjänsttaxi då det i behövlighetsbedömningen ansågs finnas risk för oskäliga arbetsvillkor. I samband med sådan bedömning genomförs normalt sett en dialog med bland annat fackliga organisationer.

Generellt sett har den personal som arbetar inom trafikuppdragen kollektivavtalsliknande villkor och därmed har det hittills i de flesta fallen inte ansetts behövligt att specifikt ställa krav på arbetsrättsliga villkor vid

upphandling. Med det sagt kan det framöver mycket väl bli aktuellt att ställa krav på arbetsrättsliga villkor om kommande bedömningar påvisar risk för oskäliga arbetsvillkor och att det därmed är behövligt att ställa vissa arbetsrättsliga krav.

David Lagneholm
Förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling

RS 2021-0542

Motion 2021:44

Region Stockholm
Regionfullmäktige

Socialdemokraterna

MOTION
2021-06-08

Motion av Alexander Petersson och Robert Johansson (S) Ställ krav på kollektivavtal vid upphandling

Om rätt krav ställs kan Region Stockholm erbjuda stockholmarna god kvalitet i de tjänster som vi erbjuder invånarna. Om rätt krav ställs. Ett tydligt sådant krav som höjer kvaliteten på verksamheten och skapar trygghet för de som arbetar är krav på kollektivavtal. Kollektivavtal ger ett grundläggande skydd och förutsägbarhet för både arbetsgivare och arbetstagare. Det ger också de anställda möjlighet att kunna fokusera på att skapa en bra produkt i arbetet istället för att behöva oroa sig för olika arbetsrelaterade villkor på arbetsplatsen.

Kollektivavtalet är fördelaktigt oavsett om du är arbetsgivare eller anställd. Som anställd innebär det att du får en avtalad lön som du vet betalas in varje månad. Avtalad (reglerad) arbetstid. Du är försäkrad i arbetet och får en summa avsatt för din pension när du arbetar. Du blir trygg om du vet att du har råd att bli gammal. Sammantaget kan man säga att kollektivavtalet tryggar rättvisa villkor i arbetet men också till dig som arbetar både idag och inför framtiden.

Som arbetsgivare garanteras du fredsplikt på arbetsplatsen och i och med det en förutsägbarhet över den tid som avtalet löper. Villkoren är desamma för de som arbetar på din arbetsplats. Inte minst handlar det också om att olika arbetsgivare ska kunna konkurrera på samma villkor. Företag med dåliga anställningsvillkor ska helt enkelt inte gynnas när de lägger anbud vid upphandling för att de då kan pressa kostnader.

Kort sagt – det handlar om ordning, reda och trygghet – för såväl företag som anställda.

Att kräva kollektivavtal vid offentlig upphandling handlar alltså i grunden om omsorgen om sina anställda och de anställda som anställs av de företag som utför våra tjänster. Det handlar också om omsorgen över våra verksamheter och att produkten vi levererar är av hög kvalitet.

Kollektivavtalet måste också i offentlig förvaltning såsom Region Stockholms egna verksamheter vara en lägsta anständighetsnivå för våra anställda. Vi tror inte detta är ett problem idag, vi antar att alla våra egna bolag har avtal. Men ingen människa eller

organisation är perfekt och därför är det bra tydliga direktiv som inte kan missförstås. Därför menar vi att kravet inte bara måste riktas i våra upphandlingar utan även ”inåt” i organisationen.

Med anledning av ovan föreslås fullmäktige besluta

Att det vid alla upphandlingar av verksamhet i Region Stockholm ska ställas krav på kollektivavtal.

Att all verksamhet i Region Stockholms regi ska garantera kollektivavtal för alla anställda.

Alexander Petersson (S)

Robert Johansson (S)

Jens Sjöström (S)

Rolf Lindell (S)

Petra Larsson (S)

Daniel Carlstedt (S)

Johan Heinonen (S)